

HUMANITIES INSTITUTE
Feruza Shermatova-Omerani, Ph.D.

SARINCI - BÖKÖY

Kaynakçalar:

Kitaplar:

Akmataliev, A. (Ed.), & Jaynakova, A. (Comp.). (1998). *Sarinji, Bököy: Canıl Mırza. Sham.*

Destan icrası:

Boluş Madazimov, *Sarinji-Bököy* destan icrası (bir bölüm):
https://www.youtube.com/watch?v=iUZ_DqdNdL8

Roza Amanova, *Sarinji-Bököy* destan icrası (bir bölüm):
<https://www.youtube.com/watch?v=aVDX4G31QVk>

Küü (sözsüz ezgi) icrası:

Sarinji-Bököy destanından esinlenen küü (bir bölüm):
https://www.youtube.com/watch?v=Aj41m1QOBQE&list=RDAj41m1QOBQE&start_radio=1

GENEL BILGI

Destan

Sarinci-Bököy, Kırgız edebiyatının önemli destanlarından biridir. Destanın günümüze ulaşan iki varyantı, tanınmış destancılar Alımkul Usonbaev ve Sulayman Konokbayev tarafından aktarılmıştır. Bu iki varyant, folklor araştırmacısı Kayum Miftakov tarafından 1920'li yıllarda derlenmiştir. Bu çalışmalar sayesinde destanın farklı anlatımları kayıt altına alınmış, aynı zamanda Kırgızların sözlü kültürü ve dönemin toplumsal hayatı hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir.

Destanın sözleri ve müziği, anlatılan olayların ve duyguların dinleyiciye aktarılmasında birlikte rol oynar.

Kırgız destan geleneğinde destanlar çoğunlukla komuz eşliğinde söylenir. Destancı, hikâyeyi anlatırken sesini, ezgiyi ve ritmi bir arada kullanır. Komuz, anlatıya yalnızca eşlik eden bir çalgı değildir; olayların ve duyguların dinleyiciye aktarılmasında da önemli bir rol oynar. Söz ile müzik bir araya geldiğinde anlatı daha canlı ve etkileyici bir hâle gelir.

Destanın önemli icralarından biri Boluş Madazimov tarafından gerçekleştirilmiştir. Komuz sanatçısı ve destancı olan Madazimov, eseri komuz eşliğinde seslendirmiştir. Onun icrasında olayların yanı sıra anlatının duygusal yönü de belirgin biçimde hissedilir. Komuzun ezgileri ile anlatıcının sesi birbirini tamamlar ve destanın atmosferini güçlendirir. Bu kayıt, Kırgız destan geleneğinde söz ile müziğin nasıl bir arada kullanıldığını görmek açısından değerlidir.

Roza Amanova da eserin önemli icracılarından biridir. Kırgız halk müziği alanındaki çalışmalarıyla tanınan Amanova, destanı ses ve komuz eşliğinde icra etmiştir. Onun seslendirmesinde sözler ile ezgiler

birlikte ilerler. Olayların ve karakterlerin taşıdığı duygular, hem anlatım hem de müzik aracılığıyla dinleyiciye aktarılır. Bu icra, Kırgız destan geleneğinde müziğin anlatının ayrılmaz bir parçası olduğunu gösterir.

Destanın müzikle ilişkisi yalnızca komuz eşliğinde söylenmesiyle sınırlı değildir. Eserdeki olaylardan ve duygusal dünyadan esinlenen küülör de komuzla çalınmaktadır. Sözsüz olarak icra edilen bu ezgiler, anlatıda yer alan olayları ve duyguları müzik yoluyla yansıtır. Böylece bazı bölümler ve duygular söz kullanılmadan da ifade edilebilir. Küülör, Kırgız sözlü edebiyatı ile komuz müziği arasındaki yakın ilişkiyi gösteren önemli örneklerdir.

Bu nedenle destan, yalnızca sözlü olarak aktarılan bir eser olarak değerlendirilmemelidir. Farklı destancıların anlatımları, komuz eşliğindeki icralar ve küülörler sayesinde bu gelenek günümüzde de yaşamaktadır. Söz, ses ve müziğin bir araya gelmesi, destanın kuşaktan kuşağa aktarılmasını ve Kırgız kültüründeki yerini korumasını sağlamaktadır.

Arka Plan

Destanın önemli konularından biri aile içindeki ilişkiler ve bu ilişkilerin zamanla bozulmasıdır. Kırgızların boy düzeninde aile ve akrabalık bağları önemli olsa da kişisel çıkarlar zaman zaman bu bağları önüne geçer.

Sarinci ile Bököy arasında yaşananlar da bunun bir örneğidir. Akriba olmalarına rağmen birbirlerine destek olmazlar. Miras, aileye ait mal varlığı ve sahip olunan imkânlar üzerindeki anlaşmazlık, aralarındaki ilişkiyi giderek bozar. Başlangıçta iki kişi arasında yaşanan bu çekişme zamanla aile içindeki huzuru da etkiler.

Sarinci'nin babası Camgırçı, ölmeden önce oğlunu ve aileye ait varlıkları Bököy'e emanet eder. Ona Sarinci'yi korumasını, aileye sahip çıkmasını ve babasından kalan mirası gözetmesini söyler.

Ancak Bököy'ün çevresindeki kişiler Sarinci'ye karşı onu kışkırtır. Bunun sonucunda iki taraf arasındaki gerginlik daha da büyür. Destanda yaşanan bu olaylar, kişisel hırsların aile bağlarını ve insanlar arasındaki dayanışmayı nasıl zayıflatabileceğini gösterir.

Destanda aile içindeki çıkar çatışmaları ile kadınların konumu da önemli bir yer tutar. Kadın karakterler arasında özellikle Bermet öne çıkar. Genç olmasına rağmen yaşananlar karşısında sessiz kalmaz. Sarinci zor durumda kaldığında onun yanında olur ve onu korumak için harekete geçer. Karşısına çıkan güçlülüklerden çekinmez ve gerektiğinde kendi kararlarını verir. Bu özellikleriyle Bermet, destandaki diğer kadın karakterlerden ayrılır. Çünkü diğer kadınların olayların gelişimindeki etkisi sınırlıyken Bermet yaşananların doğrudan içinde yer alır. Bermet'in davranışlarında merhamet, akıl ve cesaret bir arada görülür. Sarinci'ye yardım etmekle kalmaz, onun güvenliği için sorumluluk da üstlenir. Zor zamanlarda gösterdiği kararlılık, onu destanın dikkat çeken kadın karakterlerinden biri hâline getirir. Bermet'in yaşanan olaylar karşısındaki tutumu, kadınların da kendi iradeleriyle hareket edebildiklerini ve gerektiğinde olayların gidişatını değiştirebildiklerini gösterir.

KIŞILAR

Sarinci – Destanın başkahramanı, Camgırçı'nın oğlu.

Bermet – Karaça Han'ın kızı, Sarinci'nin nişanlısı.

Camgırçı – Sarinci'nin babası.

Bököy – Camgırçı'nın baba bir kardeşi ve destandaki karşıt karakter.

Capake – Bököy'ün yardımcısı.

Baykonur – Bököy'ün yardımcısı.

ÖZET

Camgırçı ile Bököy baba bir kardeştir, ancak hayatları birbirinden çok farklıdır. Büyük eşin oğlu olan Camgırçı varlıklı, saygın ve itibarlı bir kişidir. Eşiyle birlikte yaşar ve bu evlilikten tek çocuğu Sarinci dünyaya gelir. Küçük eşin oğlu Bököy ise yoksul bir hayat sürer. Kardeşinin sahip olduklarını kıskanır ve zamanla onun ailesine karşı düşmanlık beslemeye başlar.

Camgırçı ağır bir hastalığa yakalandığında oğlu Sarinci'yi yanına çağırır. Ona ailesine sahip çıkmasını, zor zamanlarda aklıyla hareket etmesini ve babasından kalan mirası korumasını öğütler.

Sarinci, babasının hastalığı karşısında büyük bir üzüntü yaşar. Annesi de hem eşinin durumundan hem de oğlunun başına gelebileceklerden dolayı endişelidir. Bir süre sonra Camgırçı ölür ve ailenin dengesi değişir.

Camgırçı'nın ölümünden sonra Bököy, Sarinci'nin nişanlısı Bermet'i kendine almak ister. Bu iş için Capake ve Baykonur'dan yardım alır. Sarinci'ye bağlı olan Bermet ise onu korumanın bir yolunu bulmaya çalışır. Fakat Bököy, Bermet'in planını öğrenir ve onu yakalatır. Bermet'i bir ambara kapatır. Sarinci ise altı yıl boyunca yurdundan, ailesinden ve nişanlısından uzak kalır. Bököy bu süre içinde her şeyi kendi istediği gibi yürüttüğünü ve Sarinci'den tamamen kurtulduğunu düşünür.

Altı yılın sonunda Sarinci geri döner. Artık amacı yalnızca Bermet'i bulmak değil, ailesine yapılanların hesabını sormaktır. Yanındaki sadık arkadaşlarıyla birlikte Bököy'ün adamlarının karşısına çıkar. Çıkan çatışmada Capake ve Baykonur'u ele geçirir ve ardından Bermet'i kurtarır.

Bermet'in Bököy ile evlenmesini uygun gören ve bu evliliğin şeriata aykırı olmadığını söyleyen yerel imam da Sarinci'nin öfkesinden payını alır. Sarinci, yapılan haksızlığa karşı çıkar ve Bermet'i korur. Böylece Bököy'ün kurduğu düzen yıkılmaya başlar.

Sarinci sonunda annesine kavuşur. Yıllarca oğlundan ayrı kalmanın ve yaşadığı sıkıntıların etkisiyle annesi oldukça yıpranmıştır. Sarinci önce onun güvenliğini sağlar, ardından Bermet'le yeniden bir araya gelir. Bököy ve adamlarının yenilmesiyle aile üzerindeki baskı sona erer. Sarinci ile Bermet'in eve dönmesiyle birlikte aile yeniden huzura kavuşur ve evin eski itibarı yeniden sağlanır.

OLAYLAR

İki Kardeş, İki Ayrı Hayat Camgırçı ile Bököy aynı babanın oğullarıdır, ancak anneleri farklıdır. Büyük eşten doğan Camgırçı, soylu, varlıklı ve çevresinde saygı gören bir kişidir. Altın işaretli bir ata biner ve itibarlı bir hayat sürer. Eşi uzun süre çocuk sahibi olamaz. Sonunda bir oğulları olur ve ona Sarinci adını verirler.

Bököy ise küçük eşten doğmuştur. Altı kardeşi vardır, ancak maddi durumu iyi değildir. Sahip olduğu tek at siyahtır. Sarinci on iki veya on üç yaşına geldiğinde Camgırçı, oğlunun evliliği için bir karar verir. Sarinci'yi Karaca Han'ın kızı Bermet ile nişanlar. Bu vesileyle çeşitli hediyeler ve değerli mallar verir. Camgırçı'nın Kuldur Han ile de dostluğu vardır.

Camgırçı'nın Hastalanması Camgırçı, halkıyla ilgilenmeye ve onların işlerine bakmaya devam ettiği sırada ağır bir hastalığa yakalanır. Gün geçtikçe gücünü kaybeder. Hastalığı halkı da büyük bir endişeye sürükler. İnsanlar onun iyileşip iyileşmeyeceğini düşünerek üzüldü ve ağlar.

Camgırçı'nın adamlarından biri Bököy'ün yanına gider ve kardeşinin bu kadar ağır hastalanmasına rağmen neden onu görmeye gelmediğini sorar. Bunun üzerine Bököy siyah atına binerek Camgırçı'nın yanına gider. Onu yüksek bir sırtın üzerinde üzgün bir hâlde otururken bulur. Camgırçı ağlamaktadır. Çevresindeki insanlar da onun hâline üzülmeye başlar. Camgırçı yalnızca kendi hastalığını düşünmez; halkının çektiği sıkıntılar ve ailesinin geleceği de onu kaygılandırır.

Camgırçı'nın Kardeşine Söyledikleri Bököy'ün ağladığını gören Camgırçı kendini biraz daha iyi hisseder. Başını kaldırır ve kardeşine seslenir: "Ey Bököy Han, benim ışıgım, beni dinle. Ben sıkıntı içindeyken sen de benim için ağladın. Ama kendini fazla üzme. Benim güvenliğimi düşündün ve ne hissettiğimi anladın. Ben bu dünyadan ayrılırsam ailemize sahip çık, sevgili kardeşim. Onları koru ve huzur içinde yaşa. Beni iyilikle ve akılla hatırla. Evimizi koru, halkımızla ilgilen ve beni hatırladığında güçlü ve sevgi dolu davran." Camgırçı'nın sözleri, Bököy'e duyduğu güveni açıkça gösterir. Kardeşinden, kendisinden sonra ailesini yalnız bırakmamasını ve onlara sahip çıkmasını ister.

Camgırçı'nın Son Öğütü Camgırçı kardeşine son kez öğüt verir: "Bököy, kederin seni ezmesine izin verme. Ailemize ve oğluma göz kulak ol. Evimizi ve sahip olduğumuz değerli şeyleri koru. Ben aranızdan ayrılmış olsam bile aklını kullan ve bize emanet edilenleri gözet. Üzüntü içinde yaşama, çevrendekilerle ilgilen ve ailemizin adını koru. Sana güveniyorum. Benden sonra insanlara yol göster ve kardeşliğimizi yaşat. Ben bu dünyadan ayrıldığımda sözlerimi ve sana duyduğum sevgiyi unutma. Beni hatırladıkça güç bul. Güçlü ol, iyilikten ayrılma ve ailemizin senin gözetiminde huzur içinde yaşamasını sağla, sevgili kardeşim." Camgırçı böylece geride bırakacağı ailesini Bököy'e emanet eder. Ondaki oğlunu korumasını, evin düzenini sürdürmesini, sahip olduklarını gözetmesini ve ailesine zarar gelmesine izin vermemesini ister.

Sarinci'nin Babasının Hastalığı Karşısındaki Üzüntüsü Sarinci, babasının tek oğludur. Camgırçı hastalığı ağırlaştığında onun için büyük bir endişe duyar ve ağlayarak şöyle der:

"Babam, kendini fazla üzme. Benim için de kendini sıkıntıya sokma. Sen beni yalnız bırakıp gidiyorsun. Ben çaresiz kalacağım. Sen gittikten sonra kimse benim değerimi senin gibi bilmeyecek. Hayatım artık eskisi gibi olmayacak. Senin yanındayken olduğu gibi gururla ata binemeyecek ve aynı şekilde yaşayamayacağım. Yüreğim yanıyor. Hem kendimden hem de ailemizin başına geleceklerden korkuyorum. Gücün kalmasa bile bana yol göster ki halkımızın karşısında güçlü durabileyim."

Sarinci'nin Babasız Kalma Korkusu Sarinci sözlerine şöyle devam eder: "Babam, sen gittikten sonra halkımıza nasıl yol göstereceğimi, onları nasıl koruyacağımı bilmiyorum. Ailemiz senin ardından yas tutacak, ben ise yalnız kalacağım. Kendimi güçsüz hissediyorum. Evimizi ve bana bağlı olan herkesi düşünüyorum. Sen hayattayken üzerime düşeni gerektiği gibi yapmadım. Şimdi bunun pişmanlığını duyuyorum. Yine de senin yokluğunda halkımıza iyi bakmak istiyorum. Bana verdiğin öğütlere bağlı kalmak ve ailemizi korumak istiyorum. Sen olmadan yalnızım, fakat senden kalan istekleri ve ailemizin umutlarını yaşatmaya çalışacağım."

Bököy'ün Öfkesi ve Sarinci'nin Söylemek İstedikleri Bököy çocuğa öfkelenir. Onu azarlar ve davranışlarını değiştirmesi gerektiğini söyler. Görünüşüne ve hareketlerine de dikkat etmesi için öğüt verir. Ardından pelerinini savurarak öfkeyle oradan uzaklaşır. Sarinci, Bököy'ün neden bu kadar öfkeli olduğunu düşünür. Babaları henüz hayattayken ve gözleri açıkken onun böyle davranmasına anlam veremez. İçinde söylemek istediği birçok şey vardır. Bunun üzerine altı ayrı pişmanlığını dile getirmeye karar verir ve babasına şöyle seslenir: "Babam, sen bana halkımızı ve yurdumuzu gözetmeyi öğrettin. Fakat şimdi ben güçlük içinde kaldım. Bana haksız davranılmasına dayanamıyorum. Ne olur, gözlerin hâlâ açıkken bana öğüt ver. Senin sözlerini ve yol gösteren nasihatlerini bir kez daha duymak istiyorum."

Camgırçı'nın Sarinci'ye Öğütleri Sarinci'nin sözlerini dinleyen Camgırçı Han ağlar ve oğluna şöyle der: "Benim güzel tayım, kendini fazla üzme. Hayat artık eskisi gibi olmayacak. Ben aranızda olmasam bile sana verdiğim öğütleri unutma. Kendine dikkat et, aileni düşün ve akıllıca davran. Kısrağın büyüüp güçlenecek, gelinin de güven içinde evimize gelecek. Onları koru ve benim öğütlerimi yüreğinde taşı. Dikkatsiz ve güçsüz olma. Sana verdiğim öğütleri her zaman hatırla. Ben yanında olmasam da sözlerim sana yol göster-sin."

Sarinci'nin Gelinini Getirmek İçin Yola Çıkması Camgırçı sözlerine şöyle devam eder: "Sarinci, kayınpederin Karaca'nın evine gideceksen yanına güvenliğin için beş kişi al. Her işini ölçüp biç, akıllıca davran ve sana verdiğim öğütleri unutma. Gerektiğinde konuş, gerektiğinde sus. Gelinini sağ salım getir ve onu kendi evimizin bir parçası yap. Sana verdiğim öğütlere uy ve Bököy'ün sözünü de dinle; o da seni korumanda sana yardımcı olacaktır. Yüreğim her zaman seninle olacak, umutlarım da seninle gidecek. Güçlü ol, cesaretle hareket et ve ailene layık ol. İşlerini dikkatle ve akıllıca yürütürsen başarıya ulaşırsın, evimizi de korursun."

Camgırçı'nın Ardından Camgırçı Han, Sarinci'ye öğütlerini ve yapması gerekenleri anlattıktan hemen sonra hayatını kaybeder. Sarinci, babasının arkasında dururken içinden, "Altı amcam gelip geride kalanları almak isteyecek. Ben de kendim alıp sahip çıkmak zorunda kalacağım," diye düşünür. Fakat hiç kimse gelmez. Bököy de gelmez. Sarinci buna üzülür ve Bököy'ün kendisine kızgın olduğunu düşünerek ağlar. Sonra altınları ve mücevherleri yere saçır. Babasından kalanlara sahip çıkar ve Camgırçı'nın bıraktığı malların sorumluluğunu üstlenir. Böylece babasının hatırasına sahip çıkar ve geride bıraktıklarını korur.

Baykonur ile Capake'nin Planı Sarinci, kayınpederinin yurduna gitmek üzere yola çıktığında Bököy'ün adamları Baykonur ile Capake onun için bir oyun kurar. Baykonur, Capake'ye Sarinci'nin karşısına yolda çıkmasını, ağlayarak onun gönlünü kazanmasını ve onunla birlikte gitmesini söyler. "Eğer Sarinci'nin nişanlısı gerçekten iyi bir kıysa, bana haber ver. Sonra Bököy'e onun için uygun bir kız bulduğumuzu söyler ve Bököy'den başlık alırız." Capake bu plana razı olur ve Sarinci'den önce yola çıkar. Yolda Sarinci'nin karşısına çıkar. Ağlayarak babasının ölümüne üzüldüğünü söyler. Kendisini ağabeyi Capake olarak tanıtır ve Sarinci'ye nereye gittiğini sorar.

Yolda Söylenen Sözler Sarinci ona şöyle der: “Ey Capake, ne olur dur. Yüreğimi daha fazla yaralama, babamın acısını da artırma. Ben yalnız bir oğul olarak keder içindeyim, ama yine de yoluma devam ediyorum. Güzel atlarımla kayınpederimin yurduna gidiyorum. Kader izin verirse Bermet ile evleneceğim. Ne olur, beni daha fazla üzme, ağabeyim.” Capake, Sarinci’yi uyarmaya devam eder ve onun yol göstereni, akıl vereni olmadan yola çıktığını söyler. Sarinci ise şöyle karşılık verir: “Beni şüpheye düşürme. Akıllıca düşün ve pişmanlık duymadan yaşa. Sözümü dinle ve benimle Karaca Han’ın yanına gel. Birlikte gidersek kayınpederim kararını kendisi verir ve kendi hükmünü kendisi söyler.”

Bermet ile Karşılaşma Capake bu sözleri duyunca sevinir ve içi rahatlar. Yeni bir umutla Sarinci’nin yanına katılır. İkisi birlikte Karaca Han’ın yurduna doğru yola çıkar. Oraya vardıklarında halk onları dikkatle izler ve kısa sürede yalnız genç adama yakınlık gösterir. Bermet de kendi geleceğinin ne olacağını düşünür. Akşam olur, güneş batmaya başlar. Bermet, gelecekteki eşine doğru koşar. Sessiz adımlarla yürür; utangaç ve çiçek gibi taze görünür. Sarinci de düşünceli ve akıllı bir genç olarak onun dikkatini çeker. Bermet, Sarinci’ye bakınca yüreği rahatlar. Onun soylu yaradılışını görür görmez Tanrı’ya şükreder ve Sarinci’nin güvenliği için dua eder. Böylece kaygılı yüreği huzur bulur.

Bermet’in İçine Doğan Kuşku Bermet, Sarinci’yle birlikte gelenlere ilk bakışta dikkat eder. Gelenlerin nasıl insanlar olduğunu anlamaya çalışır ve doğruyu görebilmek için Tanrı’ya dua eder. Aralarında Sarinci’yle birlikte gelen Capake’yi de görür. Capake’nin huzursuz hâlini ve gizlediği düşüncelerini fark eder. Onun ne istediğini anlayınca içine bir korku düşer. Ancak bunu belli etmez; öçlülü konuşur ve söylenenleri dikkatle dinler. Bermet, Capake’nin gerçek bir dost olmadığını anlar. Onun kötü düşünceler taşıdığını ve niyetini gizlediğini fark eder. Bu düşünce Bermet’in yüreğini üzüntüyle doldurur.

Bermet’in Sarinci’yi Uyarması Bermet, Sarinci’nin başına bir kötülük gelmesinden korkarak sessizce ağlar. Yanındaki bir kişinin nasıl düşmana dönüşebileceğini düşünür. Capake’nin varlığından duyduğu kaygı nedeniyle Sarinci’ye dikkatli olması ve aklıyla hareket etmesi gerektiğini söyler. Sarinci ise sakın bir şekilde karşılık verir. Tanrı’ya ve kadere güvendiğini söyler. Bermet, ölümden ve tehlikeden bu şekilde söz etmenin doğru olmadığını belirtir ve Tanrı’nın kendilerini koruması için dua eder.

Bermet, içindeki üzüntüyü kimseye belli etmeden evine döner. Bir süre sonra eltileri ona ne olduğunu sorar. Bermet de sonunda gerçeği anlatır. Capake’nin Bököy Han’ın gözüne girmek için geldiğini, kötü niyet taşıdığını ve düşüncelerinin hileyle dolu olduğunu söyler.

Bermet’in Sarinci’ye Haber Göndermesi Bermet, eltileri aracılığıyla Sarinci’ye haber gönderir ve erkenden, kimseye görünmeden yanına gelmesini ister. Ona iyilik diler ve Tanrı’nın dileğini gerçekleştirmesi için dua eder. Sarinci’nin şimdilik onu açıkça eşi olarak alıp gelmesini istemez. Önce yalnız gelmesini, yüzünü görmesini ve sözlerini dinlemesini ister. Bermet’in yüreği üzüntüyle doludur ve Sarinci’nin ne hissettiğini anlamasını ister. Eltileri hemen Sarinci’nin yanına gider ve Bermet’in söylediklerini olduğu gibi aktarır. Bunları duyan Sarinci sevinir ve bir an önce Bermet’in yanına gitmek ister. Onunla konuşmaya ve söylediklerini kendi ağzından dinlemeye karar verir.

Sarinci’nin Bermet’in Yanına Gitmesi Sarinci, Capake’nin de aralarında bulunduğu arkadaşlarından sessizce ayrılır ve tek başına Bermet’in yurduna doğru gider. Yüreği hafiflemiş, adımları hızlanmıştı. Sanki ayakları yere değmeden yürümektedir. Aklında yalnızca Bermet’i görmek vardır. Capake ise gizlice onun peşine düşer. Yüreğinde kötü düşünceler taşıyarak Sarinci’yi uzaktan takip eder. Sarinci, Bermet’in bulunduğu yere önce varır ve hiç çekinmeden içeri girer. Bermet içeride dinlenmektedir. Sarinci’yi görünce gülümser. Onun aklını ve soylu duruşunu beğenir, Sarinci’ye karşı yüreği ısınır.

Capake’nin Bököy’e Götürdüğü Yüzük Capake, Bermet’in altın yüzüğünü çalar ve Bököy’ün yanına koşar. O sırada Bököy’ün dokuz karısı vardır. Ancak bunların içinden Akşa’yı daha çok sever. Dokuz gün boyunca onun yanında kalır, diğer kadınlarla ilgilenmez. O sabah Akşa, Bököy için çay hazırlarken Capake gelir. Yanında Bermet’in çaldığı altın yüzük vardır. Bököy’e şöyle der: “Akıllı Bököy, Bermet artık senindir. Onu hiç beklemeden al. Sana mutluluk getirecek ve senin için yaratılmıştır. Onu senden başka kimse alamaz. Sözüme güven ve onu kabul et.” Bököy bunu duyunca çok sevinir. Yüzüğü eline alır, güzelliğine ve taşıdığı anlama hayran kalır.

Bököy'ün Baykonur'u Göndermesi Capake, Baykonur'u çağırıp olanları anlatır: "Gittim, yüzüğü aldım ve Bököy'ü kandırdım." Baykonur, ne olduğunu merak ederek Bököy'ün evine koşar. Bököy ona şöyle der: "Baykonur, akıllıca davrandın. Bak, yüzük Bermet tarafından bana hediye olarak verildi. Onu başıyla ve elleriyle verdikten sonra onu almama artık hiçbir şey engel olamaz. Siyah atını hazırla ve hemen yola çık. Bermet benimse, şafak sökmeden geri dön. Sanki hiç gitmemiş gibi olsun. Bugün benim cevabımı göreceksin. Siyah at ikinizi de taşıyacak."

Akşa'nın Peşlerine Düşmesi Baykonur Bermet'in yanına gitmek üzere yola çıkınca Bököy'ün gözde eşi Akşa onun gittiğini fark eder. Evini düşünür ve Bermet'i kıskanır. Hemen çayını ve gümüş kaplarını hazırlar, ardından Baykonur'un peşine düşer. Akşa kendi kendine, "Bermet'i almaya gidiyor. Dikkatle izlemeli ve bana ait olanı korumalıyım," diye düşünür. Baykonur'un peşinden giderken onu ve ardından gelen genç kahraman Sarinci'yi gözden kaçırmamaya çalışır. Akşa'nın yüreği korku ve kıskançlıkla sıkılır. Kızın başına bir kötülük gelmesinden endişe eder, ancak kaderin getireceği şeyi engelleyemez.

Baykonur'un Bököy'e Getirdiği Haber Baykonur, Bököy'ün yanına gelir ve olup biteni anlatır: "Akıllı Bököy, Capake verdiğimiz işi yaptı. Bermet artık senindir. Onu senden başka kimse alamaz. Sana haber veriyorum, Bermet artık senin gelinindir. Ona sahip çık. İş tamamdır." Bököy bu haberi duyunca sevinir: "Siyah at senin, Bermet benim. Her şey istediğim gibi oldu." Bököy, Baykonur'un söylediklerine inanır ve istediğinin gerçekleştiğini düşünür.

Akşa'nın Başına Gelenler Bököy, Bermet'in Sarinci'ye ait olduğunu öğrenince Baykonur'a Akşa'yı öldürmesini emreder. Baykonur hançerini alıp Akşa'nın üzerine yürür. Akşa yalvarır: "Ey Baykonur, dur! Bana kıyma. Ben güçsüzüm, çaresizim. Bana dokunma!" Ama Baykonur, Bököy'ün emrine karşı gelmez. Akşa'nın ağlamasına ve yalvarmasına aldırmadan onu vurur. Akşa kaçamadan can verir. Çılgınlığı kısa süre duyulur, sonra ortalık sessizliğe bürünür. Böylece Bököy'ün verdiği emir yerine getirilir ve Akşa hayatını kaybeder.

Bököy'ün Kuldur Han'a Başvurması İyi eşini kaybeden Bököy'ün içine sıkıntı düşer. Kırk genç adamı yanına çağırıp hazırlanmalarını ister. Sonra Kuldur Han'ın yanına gider ve şöyle der: "Bir dileğim var. Halkımdan bir çocuk bana boyun eğmiyor. Böyle giderse topluluğu dağıtabilir. Onu halka göstermeden ortadan kaldırabilir misin? Bir de onun sorun çıkaran karısıyla ilgilen." Kuldur Han ona şöyle cevap verir: "Çocuğu da annesini de kötülükten koruyacağım. Onları altın bir yere oturttum ve sana emanet ettim. Bundan böyle çocuk da annesi de senin gözetimindedir."

Ak-Cayık Yolunda Hazırlık Bököy, Bermet'le Ak-Cayık geçidinde buluşmayı kararlaştırır. Prensesin yola çıkacağı zamanı beklerler. Ancak kesin haber gelmeden harekete geçemezler. Bermet, teyzesinden at başı büyüklüğünde altın bir sandık göndermesini ister. Sandığın içine gizli bir kılıç koydurur. Hazırlanan sandık bir deveye bağlanır. Sarinci, Bermet'i güven içinde götürmek için beş yoldaşıyla birlikte yola çıkar. Yol boyunca dikkatle ilerler ve çevreyi gözetirler. Sandık da hazırlanmıştır, Bermet de onların yanındadır. Böylece yolculuk başlar.

Bermet'in Yolda Gördüğü Kötü Rüya Bermet, kafilenin arka tarafından sessizce yola çıkar. Yol sırasında kötü bir rüya görür. Gördüğü rüyayı yalnızca yanındaki beş yoldaşına anlatır: "Dostlarım, beni sağ salım götürün. İçim sıkılıyor, çok yoruldu. Bana sahip çıkın ve beni güvenilir insanların yanına ulaştırın. Beni kötülükten koruyacağınıza güveniyorum. Dikkatli olun ve söylediklerime uyun. Yol tehlikeli, ama sağ salim varacağımızı umuyorum."

Bermet'in Kızlara Verdiği Buyruk Bermet, yanındaki kızlara ellerinin bağlı olduğunu, bu yüzden atlarını hızlı sürmeleri gerektiğini söyler. En hızlı atlara binmelerini, getirdiği değerli eşyaları ve kılıcı da yanlarına almalarını ister. Kendisi için dikkatli olmalarını ve onu ne pahasına olursa olsun korumalarını söyler. Bököy veya adamları karşısına çıkarsa onlara yakalanmamalarını, kendisini altın sandığa sağ salım ulaştırma- larını ister. Söylediklerine dikkatle uymalarını, düşmanın yakında olduğunu ve kendisinin savunmasız bulunduğunu belirtir. Yol boyunca çevreyi gözetmelerini ve bütün güçleriyle kendisini korumalarını söyler. Kızlar da Bermet'in sözünü dinleyerek hemen yola koyulur. Onu ve değerli sandığı korumak için hızla ilerler ve karşısına çıkabilecek tehlikelere karşı dikkatli davranırlar.

Bököy'ün Bermet'i Ele Geçirmesi Kafile yoluna devam ederken Bököy birden karşılarına çıkar ve Bermet'i ele geçirir. Bermet ona: "Ağabey, dikkatli ol! Bana zarar verme!" diye seslenir. Fakat Bököy onun yalvarışlarını dinlemez. Bermet'in yoldaşları karşı koymaya çalışır, ancak Bököy'ün kırk adamı onları çevreler. Bermet, başına geleceklerden korkarak ağıt yakar. İçinden, "İki elim bağlı, askerlere teslim ediliyorum, karanlığa zorla götürülüyorum," diye geçirir. Bököy, Bermet'i ele geçirip korunan bir odaya kapatır. Sarinci ise sürgüne gönderilir.

Sarinci'nin Bököy'e Son Sözü Sarinci sürgüne gönderilirken Bököy'e şöyle seslenir: "Gerçek bir yiğit değilsen, Bököy, kuruyup kalasın! Yiğitçe sür atını, ama çocukların da benim gibi ağlasın. Başını doğru tut. Sen aslan değilsin, tilkisin. Kendi yakınların tarafından gönderilmiş, halkın diline düşmüş birisin. Ben ölürsem yapacak bir şey yok. Sağ kalırsam senin servetinin sonu gelmez. Ben Sarinci'yim; aklımla hareket edeceğim. Ama şimdi sürgüne gidiyorum. Bir gün hesabın sorulacak. Kader bana izin verirse geri dönecek ve olanları düzeltereğim."

Sarinci'nin Ardından Annesinin Feryadı Sarinci'nin annesi, oğlunun ardından koşup onu arar. Ancak Bököy'ün kırk adamı önünü keserek onu karanlık bir odaya kapatır. Kadın ağlayarak: "Ah evladım! Seni kaybetmeye nasıl dayanırım? Yüreğim yanıyor, içim parçalanıyor," diye feryat eder. Sarinci'nin elleri bağlı, çaresiz bir hâlde götürüldüğünü görür. Oğlunun uzaklaştırılışını gözyaşları içinde izler, fakat ona yardım edemez. "Ah evladım, seni benden aldılar. Kader bize bunu neden yaptı?" diye ağlar. Sarinci'nin artık yalnız ve tehlike içinde olduğunu düşünerek çaresizce ağlamayı sürdürür.

Bermet'in Rüyası ve Kurduğu Yol Bermet bir gece rüya görür. Rüyasında Sarinci'nin tek başına yanına geldiğini görür. Bököy'ün sıkıntılı olduğunu, gönlünün ağırlaştığını fark eder. Bunun üzerine Sarinci'ye yardım etmek için Bököy'ü kandırıp evliliğe razı etmeye karar verir. Bermet hazırlığını yapar. Sarinci'nin adamlarını bir araya getirecek, Sarinci'yi güvenli bir yerde saklayacak ve olup biten her şeyi doğal gösterecektir. Nehrin kıyısında bir ev hazırlar, bir şölen düzenler ve Bököy'ün farkında olmadan kendi kurduğu yoldan ilerlemesini sağlar.

Sarinci'nin Gördükleri Sarinci gelir ve Bermet'i Bököy'e çay verirken görür. Gördükleri karşısında şaşırır ve öfkelenerek Bermet'e şöyle der: "Ben seni altı yıl boyunca beni bekleyeceksin sanıyordum!" Sarinci, Bermet'in ne yapmak istediğini henüz bilmez. Onun Bököy'e yakınlık gösterdiğini düşünür. Sarinci'nin sesini duyan Bököy'ün eli titrer. Elindeki fincan yere düşer ve çay dökülür. Sarinci olup bitene bakarken yüreği öfkeyle dolar. Gördüklerine hem kızar hem de inanmakta güçlük çeker. Odada gerginlik artarken Bököy ne olduğunu anlayamaz. Sarinci ise Bermet'in kendisinden habersiz bir iş çevirdiğini düşünür.

Bermet'in Gizlediği Niyet Bermet, Sarinci'ye kimseye görünmeden şöyle seslenir: "Sevgilim, seni altı yıl bekledim, Sarinci. Bunca zaman seni düşündüm. Şimdi Bököy'e çay veriyorum, ama asıl niyetimi kimse bilmiyor. Sen kenarda dur, gönlünü sıkma. Başkası için iş yapıyormuş gibi görünsem de benim gönlüm yalnızca sana bağlıdır. Düşüncelerimi kimseye açmıyorum. Sakin ve akıllı davranıyor, gerçek niyetimi kimseye göstermiyorum. İyi bak, Sarinci. Başkası için yapılıyor gibi görünen bu işlerin hepsi bir görünüşten ibaret. Ben yalnız seni seviyorum ve yaptığım her şeyi geleceğimiz için yapıyorum."

Sarinci'nin Bököy'ü Ele Geçirmesi Sarinci hemen kılıcını çeker ve yüksek sesle bağırarak saldırıya geçer. Mızrağıyla kuzey kapısının kilidini kırar, baltayla kapıyı yarar. Arkasındaki beş muhafız da ileri atılır, ardından on kişi daha onlara katılır. Kırk asker evi çepeçevre sarar ve kimsenin kaçmasına izin vermez. Hazırlıksız yakalanan Bököy karşı koyamaz. Askerler onu yakalayıp ellerini ve ayaklarını bağlar. Sarinci öfkeyle Bermet'in verdiği çayı Bököy'ün yüzüne savurur. Sonra üzerine yürüyüp sakalından tutarak onu yere doğru çeker. Elli adamın önünü keser ve ilerlemelerine izin vermez.

Bermet'in Kurtarılması Askerler, "Bu güzel kız senin mi?" diye bağırarak Bermet'i ortaya getirir. Sarinci, Capake ile Baykonur'u kapıda yakalar. İki kötülük yapan adamı ele geçirir, askerlerle çarpışır ve onları Bököy'ün yanına getirir.

Bu sırada ev alevler içinde kalır, duman göğe yükselir. Bököy yaptığı işin sonucunu görüp pişman olur. Sarinci Bermet'i korur. Bököy ise af diler ve bir daha kimseye kötülük etmeyeceğine, Bermet'i sağ salım geri vereceğine söz verir.

Bököy'ün Adamlarının Yenilmesi Askerler Capake ile Baykonur'un üzerine yürür. İkisini yakalar, döver ve öldürür. Ev saldırıya uğrarken alevler yükselmeye devam eder.

Bököy, Sarinci'nin Bermet'i koruduğunu görünce merhamet diler. Daha önce Bermet'in Bököy ile evlenmesinin şeriata uygun olduğunu söyleyen yerel imamı da Sarinci dövmüştür. Sarinci ve yanındaki adamlar bütün düşmanları yener ve Bermet'i koruma altına alır. Böylece daha fazla kötülük yapılmasının önüne geçilir. Bököy ise yaptıklarından pişman olur ve öfkesinin boş yere insanların ölümüne yol açtığını anlar.

Bököy'ün Öldürülmesi Sarinci, Bököy'ün karşısına çıkar. Bököy'ün herkese zulmettiğini, insanların yalvarışlarına kulak asmadığını bilir. Sarinci Bermet'i almaya gelmiştir, fakat Bököy onun yoluna türlü oyunlar kurmuştur. Sarinci geldiğinde düğün başlamıştır. Bököy'ün acımasızlığı yüzünden birçok kişi sıkıntı çekmiştir. Askerler Bököy'ü yakalayıp ellerini ve ayaklarını bağlar. Onu döver ve kaçmasına fırsat vermezler. Sarinci, Bököy'ün yaptığı zulmün karşılığını bulduğunu görür. Onun yüzünden dul kalan kadınları ve yetim kalan çocukları düşünür. Bököy ağır şekilde dövülür ve sonunda öldürülür. Böylece Bököy'ün gücü ve hükmü sona erer.

Sarinci'nin Annesinin Hâlini Öğrenmesi Sarinci karanlık odada tutulurken annesini hatırlar. Çocukluğunda onu besleyen, büyüten ve üzerine titreyen annesini düşünür. Annesinin başına ne geldiğini, hâlâ hayatta olup olmadığını merak eder. Birinden annesinin üzüntüden iyice güçten düştüğünü ve sesini kaybettiğini öğrenir. Bunun üzerine annesinin yanına gitmeye hazırlanır. Onu korumak ve oğulluk görevini yerine getirmek ister. Annesinin yanına vardığında onu çok bitkin bir hâlde bulur. Kadının neredeyse hareket edecek gücü kalmamıştır. Etrafında ailesi vardır. Sarinci annesinin yanına yaklaşır ve onu teselli eder. Bököy'ü ele geçirdiğini ve Bermet'i güven altına aldığını söyler.

Ana ile Oğlun Buluşması Sarinci annesini görünce hem üzülür hem de onun hayatta olduğunu gördüğü için sevinir. Yanına diz çöker, hâlini sorar ve başından geçenleri anlatır. Annesi güçsüzdür, fakat oğlunu tanır ve olup biteni anlar. Sarinci'yi büyütürken çektiği sıkıntılardan, yakınlarının kendilerine yaptığı kötülüklerden ve yaşadığı acılardan söz eder. Sarinci annesine artık adaletin yerini bulduğunu ve ailesini koruduğunu söyler. Annesinin ellerini tutar. Onun sıcaklığını hisseder. Bunca sıkıntıdan sonra annesinin karşısında olduğunu görmek Sarinci'nin yüreğini rahatlatır. Annesini bundan sonra da koruyacağına ve güvenliğini sağlayacağına söz verir.

Bermet'in Eve Gelmesi İki kadın Bermet'i alıp eve getirir. Sarinci'nin annesi Bermet'i görünce büyük bir sevinç yaşar. Genç geline sarılır ve uzun süre ağlar. Bu gözyaşları artık acının değil, kavuşmanın ve sevincin gözyaşlarıdır. Bermet'i gelin olarak karşılar ve Sarinci'nin gösterdiği cesareten söz eder. Artık zalimlerin elinden kurtulmuşlardır. Halk bir araya gelir ve sevinç içinde kutlama başlar. Sarinci ile Bermet kapının önünde yan yana durur. Uzun ayrılığın ardından yeniden kavuşmuşlardır. Aile de bu kavuşmanın sevincini yaşarken evde kutlama hazırlıkları başlar.

KARAKTER ANALİZİ

Sarinci

Sarinci, destanda yaşadığı olaylar üzerinden tanınan ve zamanla olgunlaşan bir kahramandır. Camgırçı'nın oğlu olarak başladığı yolculukta babasının ölümü, Bököy'ün ihaneti, sürgün ve Bermet'ten ayrılık gibi ağır olaylarla karşılaşır. Bu olaylar onun karakterini ortaya çıkarır. Sarinci'yi belirgin biçimde tanımlayan dört özellik cesur, sadık, sorumluluk sahibi ve kararlı olmasıdır. Bu özellikler birbirinden bağımsız değildir; ailesine ve Bermet'e bağlılığı, karşılaştığı zorluklarda cesaret göstermesini ve verdiği kararların arkasında durmasını sağlar. Özellikle destanın ilerleyen bölümlerinde Sarinci'nin yalnızca kendi hayatını değil, ailesinin geleceğini de düşünerek hareket ettiği görülür.

Cesur Babası Camgırçı'nın ölümünden sonra yalnız kalmasına ve ardından sürgüne gönderilmesine rağmen mücadeleden vazgeçmez. Bermet'in Bököy tarafından ele geçirildiğini öğrendiğinde geri dönmekten çekinmez. Altı yıl sonra geldiğinde Bököy'ün karşısına çıkar ve onun adamlarıyla savaşır. Kılıcını çekerek saldırması, Capake ile Baykonur'u ele geçirmesi ve Bermet'i kurtarması onun cesaretini gösterir. Ancak Sarinci'nin cesareti yalnızca savaşmakla sınırlı değildir. Annesinin üzüntüden güçten düştüğünü

öğrendiğinde de kendi güvenliğini düşünmeden onun yanına gider. Zor durumlarda geri çekilmemesi, Sarinci'nin destandaki cesur yönünü ortaya koyar.

Sadık Sarinci'nin sadakati, babası Camgırçı'ya, Bermet'e ve annesine karşı davranışlarında görülür. Camgırçı hastalandığında babasının sözlerini dikkatle dinler ve onun öğütlerini unutmaz. Babasının ölümünden sonra da bu sözleri hatırlayarak hareket eder. Bermet'ten altı yıl ayrı kalması, ona olan bağlılığını değiştirmez. Sürgünden döndüğünde ilk işlerinden biri Bermet'i kurtarmak olur. Annesine karşı bağlılığı da aynı şekilde güçlüdür. Annesinin üzüntüden zayıfladığını ve sesini kaybettiğini öğrenince onun yanına gider. Sarinci'nin sadakati, sevdiği insanları yalnızca iyi günlerinde hatırlamadığını gösterir. Ayrılık, acı ve tehlike içinde bile onları korumaya ve yanlarında olmaya çalışır.

Sorumlu Babası hastayken Sarinci yalnızca kendi geleceğini düşünmez; ailesinin ve halkın başına ne geleceği konusunda da kaygılanır. Camgırçı, ölmeden önce oğluna ailesine sahip çıkmasını, akıllı davranmasını ve evin düzenini korumasını öğütler. Sarinci daha sonra bu sözleri yerine getirmeye çalışır. Sürgüne gönderildiğinde bile ailesini unutmaz. Bermet'in Bököy'ün eline geçtiğini öğrendiğinde geri döner ve onu kurtarır. Daha sonra annesinin durumunu öğrenince onun yanına gider. Böylece Sarinci, yaşadığı bütün sıkıntılara rağmen kendisine düşen görevi bırakmayan bir karakter olarak görülür.

Kararlı Bököy tarafından sürgüne gönderildiğinde yaşadığı haksızlığı kabullenmez. Ayrılırken bir gün geri döneceğini ve hesabını soracağını açıkça söyler. Bu söz yalnızca öfkeyle söylenmiş bir söz olarak kalmaz; altı yıl sonra gerçekten geri döner. Bermet'i kurtarmak için Bököy'ün karşısına çıkar ve onun adamlarıyla mücadele eder. Ardından annesinin yanına giderek onunla ilgilenir. Sarinci'nin kararlılığı, karşısına çıkan engeller karşısında yolundan dönmemesinde ortaya çıkar. Sürgün, ayrılık ve aile içinde yaşanan çatışmalar onu durdurmaz. Verdiği sözün arkasında durması, onun karakterindeki kararlılığı en açık biçimde gösteren özelliktir.

Bermet

Bermet, destanda olayların gelişiminde önemli rol oynayan genç bir kadın karakterdir. Genç olmasına rağmen karşılaştığı durumları anlamaya ve kendi kararlarını vermeye çalışır. Sarinci'den ayrı kaldığı dönemde Bököy'ün niyetini fark eder ve tehlikeye rağmen Sarinci'yi korumak için bir plan yapar. Düşüncelerini herkese açıkça söylemek yerine uygun zamanı bekler ve gerçek niyetini gizler. Bököy'ün yanında farklı davranması da bu planın bir parçasıdır. Bermet'in karakterinde özellikle zeki, cesur, sadık ve kararlı yönler öne çıkar. Onun davranışları, destanda olayların yalnızca erkek kahramanların kararlarıyla ilerlemediğini, Bermet'in de olayların gidişatını değiştiren kararlar aldığını gösterir.

Zeki Bököy'ün adamlarından biri olan Capake'nin gerçek niyetini fark eder ve onun Sarinci için tehlikeli olduğunu anlar. Fakat bunu hemen herkesin önünde söylemez. Dikkatli davranarak Sarinci'yi uyarmaya çalışır. Daha sonra Bököy'e çay verirken dışarıdan onun tarafında gibi görünür. Sarinci ilk anda bu davranışı yanlış anlar. Ancak Bermet'in amacı Bököy'e yaklaşmak değil, Sarinci'yi koruyacak bir yol bulmaktır. Gerçek düşüncelerini saklaması ve uygun zamanı beklemesi, zor bir durumda aklını kullanarak hareket ettiğini gösterir.

Cesur Bököy'ün niyetini öğrendiğinde korkmasına rağmen Sarinci'yi uyarmaktan vazgeçmez. Capake'nin kötü düşüncelerini fark ettiğinde bunu içinde tutmak yerine Sarinci'ye haber gönderir. Daha sonra Bököy'ün eline geçtiğinde de yaşadıklarını olduğu gibi kabul etmez. Sarinci'yi korumak için kendi güvenliğini de tehlikeye atarak bir plan kurar. Bököy'ün yanında görünmek ve gerçek düşüncelerini gizlemek onun için kolay değildir. Buna rağmen planından vazgeçmez. Bermet'in cesareti, savaşmasıyla değil, gücünün sınırlı olduğu bir durumda korkusuna rağmen aklını kullanıp Sarinci'nin yanında durmasıyla ortaya çıkar.

Sadık Sarinci'den altı yıl ayrı kalmasına rağmen onu unutmaz ve onun dönüşünü bekler. Bököy'ün kendisiyle ilgili planına rağmen Sarinci'ye olan bağlılığını korur. Bököy'e çay vermesi dışarıdan farklı görünse de Bermet'in asıl düşüncesi Sarinci'yi korumaktır. Sarinci bunu ilk anda anlayamaz ve Bermet'in kendisini unuttuğunu düşünür. Bermet ise gerçek niyetini gizlemek zorunda kalır. Onun için önemli olan Sarinci'nin güvenliğidir. Bu nedenle kendi durumunu da tehlikeye atar. Altı yıllık ayrılığa, Bököy'ün baskısına ve içinde bulunduğu zor duruma rağmen Sarinci'den vazgeçmemesi, Bermet'in sadakatini gösterir.

Kararlı Bököy'ün niyetini öğrendikten sonra korkup beklemek yerine Sarinci'yi korumak için bir plan yapar. Bu planı uygularken düşüncelerini çevresindekilerden saklar ve uygun zamanı bekler. Sarinci'nin karşısında bile gerçek amacını hemen açıklamaz. Bököy'ün yanında görünmesine rağmen asıl hedefinden vazgeçmez. Onun kararlılığı, olayların kendi istediği gibi gelişmesini beklemek yerine harekete geçmesinde ortaya çıkar. Sarinci'den altı yıl ayrı kalması da kararını değiştirmez. Sonunda Sarinci'nin gelmesiyle planı sonuçlanır ve Bermet onun tarafından kurtarılır. Böylece Bermet, zor şartlar altında bile kararından vazgeçmeyen bir karakter olarak ortaya çıkar.

Bököy

Bököy, Camgırçı'nın kardeşi olmasına rağmen onun ölümünden sonra kendisine emanet edilen aileyi korumak yerine Sarinci'nin karşısına geçer. Sarinci'nin sahip olduğu aile, mal ve Bermet gibi değerleri kendi çıkarı için ele geçirmek ister. Bunun için Capake ve Baykonur gibi adamlarını kullanır, çeşitli oyunlar kurar ve Sarinci'yi ortadan kaldırmaya çalışır. Bököy'ün karakterinde özellikle kıskançlık, açgözlülük, acımasızlık ve ikiyüzlülük öne çıkar. Yaptıkları, aile bağlarının kişisel çıkar uğruna nasıl bozulduğunu gösterir.

Kıskanç Camgırçı varlıklı, saygın ve güçlü bir kişidir; Bököy ise onun sahip olduğu imkânlarla sahip değildir. Bu farklılık Bököy'ün içinde zamanla öfke ve kıskançlık yaratır. Camgırçı öldükten sonra Sarinci'nin elindeki aile mirasına ve Bermet'e yönelmesi de bu duyguyla bağlantılıdır. Sarinci'nin genç yaşına rağmen babasından kalan konumu sürdürmesini kabullenmez. Onun yerine kendisinin geçmesini ister. Bu nedenle Sarinci'yi aileden uzaklaştırır ve onun yokluğundan yararlanmaya çalışır. Bököy'ün kıskançlığı, kardeşlik bağının önüne geçer ve aile içindeki çatışmanın büyümesine neden olur.

Açgözlü Camgırçı'nın ölümünden sonra Sarinci'nin sahip olduğu mal ve aile üzerindeki hâkimiyeti ele geçirmek ister. Bermet'i de Sarinci'nin nişanlısı olmasına rağmen kendi çıkarı için almak ister. Bu isteği yalnızca bir evlilik meselesi değildir; Sarinci'nin sahip olduğu şeyleri de ele geçirme arzusunun bir parçasıdır. Capake ve Baykonur'u kullanarak kurduğu planlar, Bököy'ün elindekilerle yetinmediğini gösterir. Başkasının hakkına sahip olmak istemesi, onu giderek daha büyük kötülöklere sürükler. Sonunda kendi hırsı yüzünden hem ailesini hem de çevresindeki insanları büyük bir çatışmanın içine çeker.

Acımasız Sarinci'yi sürgüne göndererek onu ailesinden ve Bermet'ten ayırır. Bermet'i ele geçirmek için adamlarını kullanır ve onun isteğini dikkate almaz. Kendi çıkarı uğruna insanların hayatını tehlikeye atmaktan çekinmez. Akşa'nın öldürölmesini emretmesi de bu acımasızlığın en ağır örneklerinden biridir. İnsanların yalvarışlarını ve yaşadığı acıları önemsemez. Sarinci'nin karşısında gücünü kullanarak istediğini elde etmeye çalışır. Ancak sonunda kendi kurduğu düzen bozulur ve yaptığı zulmün karşılığıyla karşılaşır. Böylece Bököy'ün acımasızlığı, karakterinin en yıkıcı yönlerinden biri hâline gelir.

İkiyüzlü Camgırçı ölmeden önce kardeşine ailesine ve Sarinci'ye sahip çıkmasını emanet eder. Bököy ise bu güveni yerine getirmek yerine Sarinci'nin karşısına geçer. Dışarıdan ailenin ve düzenin sorumluluğunu üstlenmiş gibi görünürken kendi çıkarı için Sarinci'yi ortadan kaldırmaya çalışır. Capake ve Baykonur aracılığıyla gizli planlar kurması da bunu gösterir. Bermet'i ele geçirmek için yaptığı hazırlıklar ve Sarinci'yi sürgüne göndermesi, gerçek niyetini ortaya çıkarır. Böylece Bököy, kendisine duyulan güveni kötüye kullanan bir karakter olarak belirginleşir. Onun ikiyüzlölüğü, destandaki aile içi çatışmanın temel nedenlerinden biridir.

Capake

Capake, destanda Bököy'ün adamlarından biridir. Sarinci ile karşılaştığında kendisini ona yakın gösterir, fakat gerçek niyetini saklar. Sarinci'nin güvenini kazanmak için ağlar ve onunla birlikte yola çıkar. Asıl amacı ise Bermet hakkında bilgi edinip bunu Bököy'e ulaştırmaktır. Bu nedenle Capake'nin karakteri, yaptığı davranışlar üzerinden anlaşılır. Sarinci'ye karşı açık davranmaz; onu kandırarak bilgi toplamaya çalışır. Bermet de onun gerçek niyetini fark eder ve Capake'nin Sarinci için tehlikeli olduğunu anlar. Capake'nin karakterinde hilekâr, çıkarıcı, itaatkâr ve güvenilmez yönler öne çıkar.

Hilekâr Yoluna çıkıp ağlayarak babasının ölümüne üzüldüğünü söyler ve kendisini Sarinci'nin ağabeyi gibi tanıtır. Böylece onun güvenini kazanmaya çalışır. Sarinci, Capake'nin söylediklerine inanarak onunla birlikte Karaca Han'ın yurduna doğru gider. Capake ise bu yolculuğa gerçekten yardım etmek için katılmaz. Asıl amacı Bermet'i görmek ve onun hakkında Bököy'e bilgi götürmektir. Bermet'i gördüğünde de öğrendiklerini Bököy'e anlatır. Daha sonra Sarinci'nin karşısında yine gerçek niyetini gizler. Bu davranışları onun insanları kandırarak istediğini elde etmeye çalıştığını gösterir. Capake'nin hilekârlığı, Sarinci ile Bermet'in başına gelecek olayların gelişmesinde önemli rol oynar.

Çıkarıcı Sarinci'nin karşısına çıktığında ona yardım etmek isteyen biri gibi görünür, ancak asıl amacı kendi tarafının istediğini elde etmesine yardımcı olmaktır. Bököy'ün Bermet'e yönelik isteğini gerçekleştirmek için Sarinci'nin güvenini kullanır. Sarinci ile birlikte gitmesinin nedeni ona destek olmak değil, Bermet'i görmek ve öğrendiklerini Bököy'e aktarmaktır. Capake, yaptığı işin Sarinci ve Bermet açısından nasıl bir sonuç doğuracağını önemsemez. Kendi çıkarını ve Bököy'ün isteğini onların önüne koyar. Bu nedenle Capake'nin davranışlarında dostluktan çok çıkar düşüncesi vardır. Onun için önemli olan, kendisine verilen işten istediği sonucu almaktır.

İtaatkâr Capake, Bököy'ün söylediklerini yerine getiren bir kişidir. Bököy, Sarinci hakkında bir plan kurduğunda Capake bu planın içinde yer alır ve kendisine verilen görevi yapar. Sarinci'nin yoluna çıkması, onunla birlikte gitmesi ve Bermet hakkında bilgi toplaması bu görevin parçalarıdır. Capake, Bököy'ün isteğine karşı çıkmaz ve kendi düşüncesini öne sürmez. Sarinci'ye yakın görünürken bile Bököy'ün istediği bilgiyi toplamaya çalışır. Bu durum, onun kendi kararlarından çok Bököy'ün sözlerine göre hareket ettiğini gösterir. Capake'nin itaatkârlığı, Bököy'ün planının uygulanmasını kolaylaştırır. Bu nedenle destanda kendi başına hareket eden güçlü bir karakterden çok, Bököy'ün verdiği görevi yerine getiren biri olarak görülür.

Güvenilmez Sarinci'ye yakın davranır, ağlar ve kendisini onun ağabeyi gibi gösterir. Fakat bunların arkasında gerçek bir yakınlık yoktur. Sarinci'nin güvenini kazandıktan sonra Bermet hakkında bilgi toplar ve bu bilgileri Bököy'e götürür. Bermet de Capake'nin niyetini fark ederek onun Sarinci için tehlikeli olduğunu anlar. Böylece Capake'nin söyledikleri ile gerçek amacı birbirinden farklıdır. Sarinci onun kendisine yardım ettiğini düşünürken Capake başka bir amaçla hareket eder. Bu nedenle Capake, dışarıdan dost gibi görünse de arkasından iş çeviren ve güvenilemeyecek bir kişi olarak ortaya çıkar.

TEMALAR

Aile:

Akrabalık Bağları

Destanda aile, yalnızca aynı soydan gelen insanların oluşturduğu bir yapı olarak değil, güven, sorumluluk ve dayanışmanın sürdürüldüğü bir alan olarak karşımıza çıkar.

Camgırçı ile Bököy kardeşler; ancak aralarındaki akrabalık bağı, Bököy'ün davranışları karşısında korunamaz. Camgırçı ölmeden önce kardeşine güvenerek Sarinci'yi ve aileyi ona emanet eder. Bököy ise bu güveni korumak yerine Sarinci'ye karşı çıkar ve ailenin düzenini bozar. Böylece aynı aileden gelen insanlar arasındaki çıkar çatışması, akrabalık bağlarının ne kadar kolay zarar görebileceğini gösterir.

Buna karşılık Sarinci'nin ailesine bağlılığı destanın başka bir yönünü oluşturur. Babasının öğütlerini hatırlaması, annesinin durumunu öğrenince onun yanına gitmesi ve Bermet'i kurtarmaya çalışması, aile sorumluluğunu öne çıkarır. Bermet de Sarinci'ye bağlılığıyla bu aile çevresinin bir parçası hâline gelir. Özellikle annenin oğlundan ayrılması ve onun için duyduğu acı, aile bağlarının duygusal yönünü gösterir.

Destanda aile bağları her zaman olumlu bir dayanışma içinde verilmez. Kardeşlik, kıskançlık ve çıkar yüzünden çatışmaya dönüşebilir. Bu nedenle *Sarinci-Bököy*'de aile, hem korunması gereken bir değer hem de çatışmanın ortaya çıktığı temel alandır. Sarinci'nin sonunda annesine ve Bermet'e kavuşması ise bozulan aile düzeninin yeniden kurulması anlamına gelir.

Örnek Sahne: Camgırçı hastalandığında Sarinci babasının başından ayrılmaz ve onun ölümünden sonra ne yapacağını düşünerek büyük bir üzüntü yaşar. Camgırçı ise ölmeden önce kardeşi Bököy'e Sarinci'ye ve ailesine sahip çıkmasını söyler. Bököy'e duyduğu güven nedeniyle ailesini ona emanet eder. Fakat Camgırçı'nın ölümünden sonra Bököy bu emanete sahip çıkmaz ve Sarinci'nin karşısına geçer.

Böylece kardeşler arasındaki bağ bozulur. Bu sahne, destanda aile ilişkisinin yalnızca kan bağıyla kurulmadığını; güven ve sorumlulukla sürdürüldüğünü gösterir. Camgırçı'nın güveni ile Bököy'ün ihaneti arasındaki karşıtlık, aile temasının temel çatışmasını açıkça ortaya koyar.

İhanet

Destandaki ihanet, özellikle Bököy'ün Camgırçı'ya ve Sarinci'ye karşı davranışlarında görülür. Camgırçı, ölümünden önce kardeşi Bököy'e güvenir ve ailesini, oğlunu ona emanet eder. Bököy'den Sarinci'ye sahip çıkmasını ve aileyi korumasını ister. Ancak Camgırçı'nın ölümünden sonra Bököy bu güvene karşılık vermez. Kardeşinin emanetini korumak yerine Sarinci'yi kendi çıkarlarının önünde bir engel olarak görür. Bermet'i de Sarinci'nin nişanlısı olmasına rağmen kendisi almak ister. Böylece kardeşine verilen söz bozulur ve aile içindeki güven tamamen sarsılır.

İhanet yalnızca Bököy'ün davranışlarıyla sınırlı kalmaz. Capake ve Baykonur da Bököy'ün planlarında yer alarak Sarinci'ye karşı kurulan oyunun parçası olurlar. Capake, Sarinci'ye yakın görünürken gerçek niyetini saklar ve Bermet hakkında öğrendiklerini Bököy'e aktarır. Sarinci'nin güvenini kullanması, ihaneti daha da belirgin hâle getirir.

Bermet'in davranışları ise bu durumun karşısında durur. Bököy'ün yanında görünmek zorunda kaldığında bile Sarinci'ye olan bağlılığından vazgeçmez. Gerçek niyetini gizleyerek Sarinci'yi korumaya çalışır. Böylece destanda ihanet ile sadakat karşı karşıya gelir. Bir tarafta akrabalık ve güveni kendi çıkarı için kullanan Bököy, diğer tarafta zor şartlara rağmen bağlılığını koruyan Sarinci ve Bermet vardır. Sonunda Bököy'ün kurduğu düzen bozulur ve Sarinci'nin geri dönmesiyle ihanetin yol açtığı çatışma sona erer.

Örnek Sahne: Camgırçı ölüm döşeginde kardeşi Bököy'e güvenir ve Sarinci'yi ona emanet eder. Ailesine sahip çıkmasını, evini ve oğlunu korumasını ister. Bököy ise bu emanete sadık kalmaz. Camgırçı'nın ölümünden sonra Sarinci'nin karşısına geçer ve Bermet'i de kendi almak ister. Bununla yetinmeyerek Capake ve Baykonur'u kullanır, Sarinci'yi sürgüne gönderir. Böylece bir kardeşin diğer kardeşe duyduğu güven boşa çıkar. Bu sahne, destandaki ihanet temasını en açık biçimde gösterir. Camgırçı'nın Bököy'e bıraktığı emanet ile Bököy'ün yaptığı kötülük arasındaki karşıtlık, ihaneti daha belirgin hâle getirir.

Aşk ve Bağlılık

Sarinci ile Bermet birbirlerine bağlıdır ve aralarındaki bağ, yaşadıkları zorluklara rağmen kopmaz. Sarinci'nin babası Camgırçı, Sarinci daha gençken onu Karaca Han'ın kızı Bermet ile nişanlar. Böylece iki genç arasındaki bağ aileler tarafından da kabul edilmiş olur. Ancak Camgırçı'nın ölümünden sonra Bököy, Bermet'i Sarinci'den almak ister. Sarinci sürgüne gönderilir ve Bermet'ten uzun süre ayrı kalır.

Bu ayrılık, iki karakter arasındaki bağlılığı ortadan kaldırmaz. Bermet, Sarinci'nin yokluğunda onu unutmaz ve onun geri dönmesini bekler. Bököy'ün yanında görünmek zorunda kaldığında bile gerçek duygularını saklar. Sarinci'ye karşı olan sevgisini açıkça gösteremese de onun için bir plan kurar ve onu korumaya çalışır. Bu durum Bermet'in yalnızca bekleyen bir karakter olmadığını, sevdiği kişiyi korumak için harekete geçtiğini gösterir.

Sarinci de Bermet'ten vazgeçmez. Altı yıl sonra geri döndüğünde önceliklerinden biri Bermet'i kurtarmaktır. Bököy'ün kurduğu düzeni yıkarak Bermet'i yeniden yanına alır. Sonunda ikisinin tekrar bir araya gelmesi, uzun ayrılığın ardından bağlılığın korunmasını gösterir.

Destanda aşk, yalnızca iki kişinin birbirine duyduğu sevgi olarak anlatılmaz. Aynı zamanda sabır, sadakat ve zor zamanlarda birbirini koruma isteğiyle birlikte ele alınır. Sarinci ile Bermet'in yaşadığı ayrılık, bu bağlılığın sınanmasını sağlar. Onların birbirlerinden vazgeçmemesi ise destanın sonunda yeniden kavuşmalarıyla anlam kazanır.

Örnek Sahne: Sarinci sürgüne gönderildikten sonra Bermet ondan uzun süre ayrı kalır. Buna rağmen Sarinci'yi unutmaz ve Bököy'ün yanında görünse bile gerçek düşüncelerini saklar. Sarinci geri döndüğünde Bermet, onun kendisini yanlış anlamasından korkar ve aralarındaki bağı korumaya çalışır. Daha sonra Sarinci, Bököy'ün adamlarıyla mücadele ederek Bermet'i kurtarır. Bermet de onunla birlikte olur. Altı yıllık ayrılığın ardından yeniden kavuşmaları, aralarındaki sevginin yaşanan bütün zorluklara rağmen devam ettiğini gösterir.

Adalet:

Haksızlık

Destanda haksızlık, özellikle Bököy'ün Sarinci'ye ve ailesine karşı davranışlarında ortaya çıkar. Camgırçı ölmeden önce Sarinci'yi ve ailesini Bököy'e emanet eder. Ancak Bököy bu güveni korumaz; Sarinci'yi sürgüne gönderir, Bermet'i kendi almak ister ve ailesinin düzenini bozar. Sarinci'nin hakkı olan Bermet'i zorla ele geçirmeye çalışması, haksızlığın en belirgin örneklerinden biridir.

Bököy'ün yanında bulunan Capake ve Baykonur da bu haksızlığın gerçekleşmesine yardım eder. Sarinci'nin güvenini kötüye kullanmaları ve Bermet'i Bököy'e götürmek için plan kurmaları, olayların daha da büyümesine neden olur. Bermet'in karşı karşıya kaldığı durum da haksızlığın başka bir yönünü gösterir. Kendi isteği dışında Bököy'le evlendirilmek istenir ve Sarinci'den ayrılır.

Sarinci ise yaşadığı haksızlık karşısında sessiz kalmaz. Altı yıl sonra geri dönerek Bermet'i kurtarmaya ve ailesini yeniden bir araya getirmeye çalışır. Bököy'ün yaptıklarının karşılığını vermesi, destanda adaletin yeniden kurulması anlamına gelir. Sarinci'nin annesine kavuşması ve Bermet'i eve getirmesi de bozulan düzenin yeniden sağlandığını gösterir.

Bu temada adalet yalnızca bir kişinin cezalandırılmasıyla sınırlı değildir. Ailenin yeniden bir araya gelmesi, Bermet'in kurtarılması ve Sarinci'nin hakkının geri verilmesi de adaletin sağlanmasının parçalarıdır. Böylece destanda haksızlık geçici olarak üstün gelse de sonunda düzen yeniden Sarinci'nin tarafında kurulur.

Örnek Sahne: Bököy, Sarinci'nin nişanlısı Bermet'i kendisi almak ister ve Sarinci'yi sürgüne gönderir. Bermet'in isteği sorulmadan onun Bököy'e verilmek istenmesi, Sarinci'ye yapılan haksızlığı daha da büyütür. Sarinci altı yıl sonra geri döner. Bököy'ün karşısına çıkar, adamlarıyla mücadele eder ve Bermet'i kurtarır. Daha sonra annesinin yanına gider ve ailesini yeniden bir araya getirir. Böylece Bököy'ün bozduğu düzen yeniden kurulur. Bu olay, destanda haksızlığın karşısında duran Sarinci'nin kendi hakkını ve ailesini geri almasını gösterir. Adalet, Bermet'in kurtarılması ve ailenin yeniden birleşmesiyle sağlanır.

Güç:

İktidar Hırsı

Destanda Bököy, sahip olduğu konumla yetinmeyen ve daha fazlasını elde etmek isteyen bir karakter olarak görülür. Camgırçı'nın ölümünden sonra Sarinci'nin üzerinde bulunan aile mirasına ve düzene yönelmesi, onun iktidar isteğini açıkça ortaya koyar. Camgırçı ölmeden önce Bököy'e ailesini ve oğlunu emanet eder. Bököy ise bu emaneti korumak yerine Sarinci'yi kendi önünde bir engel olarak görür.

Bököy'ün amacı yalnızca Sarinci'yi ortadan kaldırmak değildir. Ailenin sahip olduğu güç ve kaynaklar üzerinde kendi hâkimiyetini kurmak ister. Bunun için Capake ve Baykonur'u kullanır. Sarinci'nin uzaklaştırılmasıyla ev üzerindeki kontrolünü artırır ve Bermet'i de kendi istediği şekilde almak ister. Böylece aile içindeki bir anlaşmazlık, güç mücadelesine dönüşür.

Bököy'ün davranışlarında güç isteğinin giderek daha sert bir hâl aldığı görülür. Sarinci'yi sürgüne göndermesi, Bermet'i zorla ele geçirmek istemesi ve çevresindeki adamları kendi amaçları doğrultusunda kullanması bunun göstergesidir. Gücü elinde tutmak için aile bağlarını ve kardeşlik ilişkisini gözden çıkarır. Bu noktada destan, iktidar hırsının insanın yakınlarıyla olan ilişkilerini nasıl bozabileceğini gösterir.

Sarinci ise bu düzeni kabul etmez. Altı yıl sonra geri döndüğünde Bököy'ün karşısına çıkar ve onun kurduğu hâkimiyeti yıkar. Bermet'i kurtarması ve ailesini yeniden bir araya getirmesi, Bököy'ün elindeki gücün sona ermesi anlamına gelir.

Bu nedenle destanda güç ve iktidar hırsı, yalnızca Bököy'ün kişisel isteği olarak kalmaz. Aile içindeki güvenin bozulmasına, Sarinci'nin sürgün edilmesine, Bermet'in zor durumda kalmasına ve sonunda büyük bir çatışmanın ortaya çıkmasına yol açar. Destanın sonunda Bököy'ün gücünü kaybetmesi, iktidarın zorbalıkla sürdürülemeyeceğini gösterir.

Örnek Sahne: Camgırçı'nın ölümünden sonra Bököy, Sarinci'nin üzerinde bulunan aile düzenini kendi eline geçirmek ister. Sarinci'yi kendisine engel olarak görür ve onu sürgüne gönderir. Bununla da yetinmeyerek Sarinci'nin nişanlısı Bermet'i de almak için Capake ve Baykonur'u görevlendirir. Bököy, çevresindeki adamların desteğiyle hem aile üzerindeki hâkimiyetini güçlendirmeye hem de istediği her şeyi

elde etmeye çalışır. Sarinci ise altı yıl sonra geri döner ve Bököy'ün karşısına çıkar. Adamlarıyla birlikte mücadele ederek Bermet'i kurtarır. Bököy'ün yenilmesiyle onun kurduğu hâkimiyet sona erer.

Kadın Hakları:

Çok Eşlilik

Çok eşlilik, *Sarinci-Bököy* destanında özellikle Bermet ve Akşa üzerinden görülen önemli bir temadır. Destanda Bököy'ün birden fazla eşinin bulunması, aile içindeki kadınların konumunu gösterir. Bököy'ün dokuz eşi vardır; ancak Akşa'ya diğer eşlerinden daha fazla önem verir. Onunla daha çok vakit geçirir ve diğer eşlerini geri planda bırakır. Bu durum, kadınların aynı aile içinde bile eşit bir konuma sahip olmadığını gösterir. Akşa'nın Bököy'ün gözündeki yeri, kadınların aile içindeki değerinin erkeğin tercihinine bağlı olabildiğini ortaya koyar.

Bermet'in yaşadıkları ise kadınların kendi hayatları hakkında karar verme imkânlarının sınırlı olduğunu gösterir. Bermet, Sarinci ile nişanlı olmasına rağmen Bököy onu kendisi almak ister. Bermet'in isteği dikkate alınmadan onun hakkında karar verilmesi, kadının iradesinin geri planda kaldığını gösterir. Ancak Bermet bu durum karşısında sessiz kalmaz. Sarinci'yi korumak için kendi düşüncesiyle hareket eder, plan yapar ve gerçek niyetini çevresindekilerden gizler. Böylece destanda kadınların toplum içindeki konumları sınırlı olsa da onların akıllı, cesur ve kararlı olabildikleri görülür.

Akşa'nın durumu da kadınların ne kadar savunmasız kalabildiğini gösterir. Bököy'ün Bermet'i almak için kurduğu planı fark eder ve onu takip eder. Ancak daha sonra Bököy'ün emriyle öldürülür. Akşa'nın kendi hayatı üzerinde söz sahibi olamaması, erkek otoritesinin kadınlar üzerindeki gücünü açık biçimde ortaya koyar.

Bu nedenle destanda çok eşlilik yalnızca bir evlilik biçimi değildir. Aynı zamanda kadınların aile içindeki konumunu ve erkeklerin onlar üzerindeki belirleyici gücünü gösteren bir unsurdur. Bermet ise bu düzen içinde kendi iradesini ortaya koymasıyla dikkat çeker. Onun davranışları, kadınların sınırlı şartlar içinde bile kendi kararlarını verebildiklerini gösterir.

Örnek Sahne: Bököy'ün dokuz eşi vardır ve bunların arasında Akşa'ya daha fazla önem verir. Bir gün Akşa, Bököy'ün Bermet'i almak için Baykonur'u gönderdiğini fark eder. Akşa, Bököy'ün Bermet'i almak için gönderdiği Baykonur'un peşinden gider. Bököy bunu öğrenince Akşa'nın öldürülmesini emreder. Baykonur onun yanına giderek emri yerine getirir. Akşa'nın kendi isteği dışında böyle bir sonla karşılaşması, kadınların erkeklerin kararları karşısında ne kadar güçsüz bırakıldığını gösterir. Aynı destanda Bermet'in Sarinci'yi korumak için kendi planını kurması ise bu durumun karşısında farklı bir kadın tutumunu ortaya koyar.